

www.ijasamuztebe.org.rs

EVROPSKA UNIJA

Република Србија
ВЛАДА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА САРАДЊУ СА ЦИВИЛНИМ ДРУШТВОМ

Hemofarm
Fondacija

Brošura je predstavljena na Javnom času Incest Trauma Centra – Beograd u septembru 2015. godine.

Povod je promocija naše nove interaktivne internet stranice u 3D formatu za decu i mlade koja nosi naziv “I JA SAM UZ TEBE!”

WWW.IJASAMUZTEBE.ORG.RS je namenjena sprečavanju i zaštiti dece i mladih od seksualnog nasilja.

Izdaje: Incest Trauma Centar – Beograd

Dizajn i prelom: Svetlana Pavlović

Korektura: Stanislava Lazarević

Foto: LUPA Studio

Brošura se izdaje u štampanoj i elektronskoj formi.

Publikacija je proizvedena uz finansijsku podršku Evropske Unije kroz Program podrške civilnom društvu iz 2013. god.

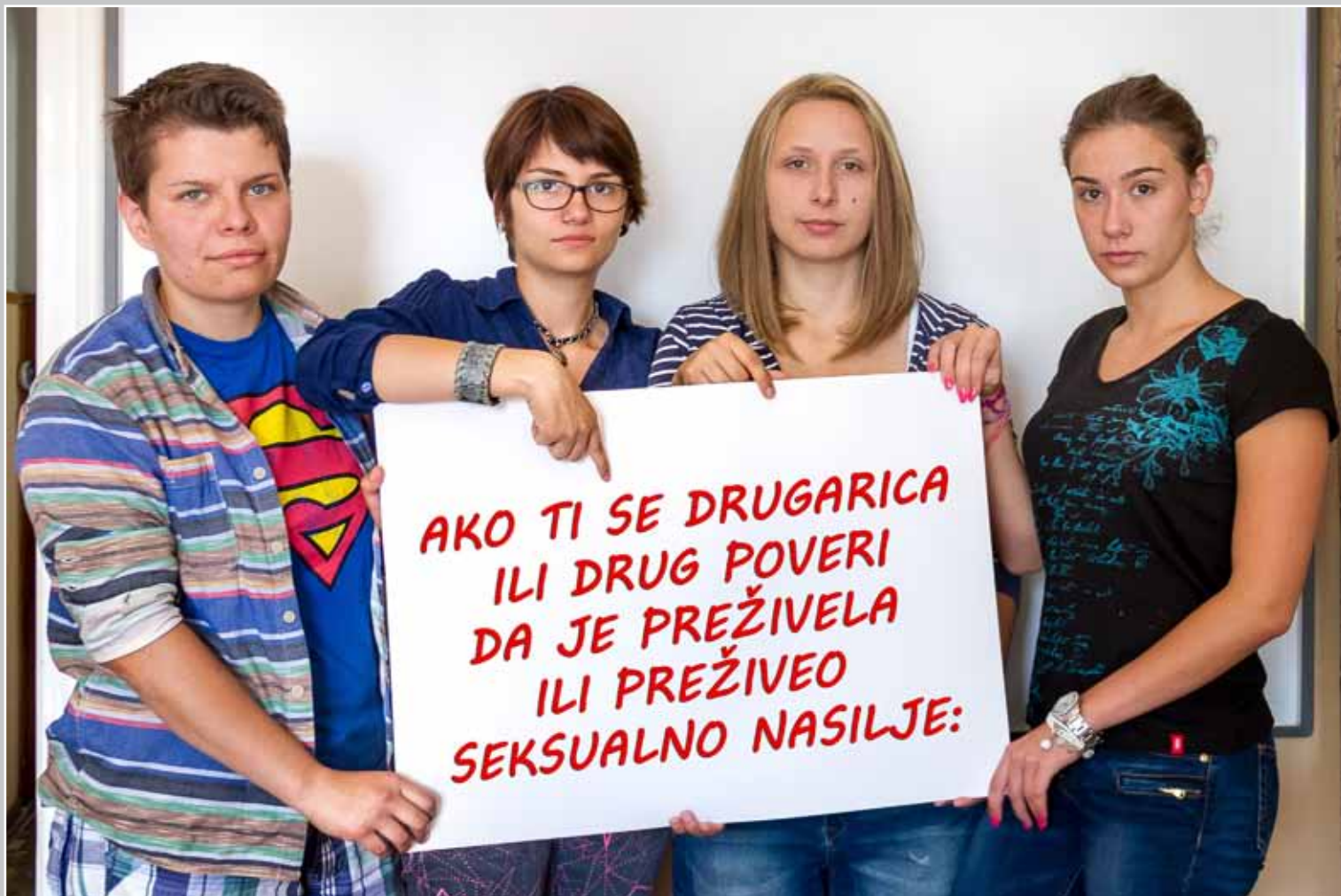
RODNE ULOGE - DEVOJČICE I DEČACI

Seksualno nasilje različito pogađa devojčice i dečake. Pol je biološka odrednica, a rod društvena. Rodne uloge su tesni okviri koje društvo određuje i najčešće nameće „kakve devojčice i kakvi dečaci treba da budu“. Staromodne rodne uloge nameću razliku u moći u društvu i neravnopravnost između polova i, na žalost, direktna su i odlična podloga za odvijanje svih vidova nasilja nad decom i ženama (emocionalnog, fizičkog, seksualnog) koje se javlja u porodici i društvu. **Zbog staromodnih rodni uloga:**

1. **Devojčice su znatno češće meta seksualnog nasilja**
2. **Seksualno nasilje se ne vidi kao krivično delo i ozbiljan zločin, te se ne prijavljuje kao što je obaveza po Zakonu**
3. **Oporavak devojčica i dečaka koji su preživeli seksualno nasilje nije lak.**

Nacionalna studija koju je realizovao Incest Trauma Centar – Beograd u proleće 2015. godine pokazuje da zato što su ženskog pola, devojčice su češće žrtve seksualnog nasilja. I dečaci mogu da budu seksualno zlostavljani, ali ovo iskustvo imaju ređe nego devojčice. **Od 5 dece koja prežive seksualno zlostavljanje, 4 su devojčice i 1 je dečak.**

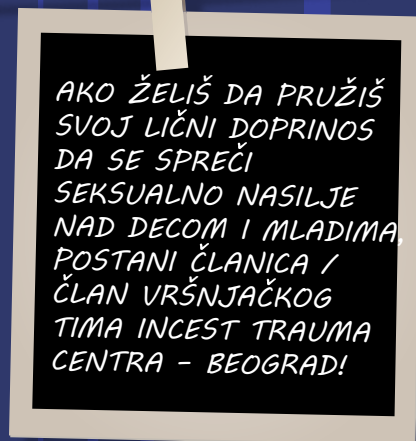
Kad se seksualno nasilje dešava devojčicama, počinitelj koristi više različitih nasilnih seksualnih radnji i to radi tako što se nasilje najčešće ponavlja (ne događa se jednom). Devojčice poznaju više osoba koje su preživele seksualno nasilje nego što poznaju dečaci i mogu da navedu koje nasilne seksualne radnje je koristio počinitelj i u tim situacijama. Devojčice, češće od dečaka, razgovaraju s nekim o svom iskustvu seksualnog nasilja i kako ono utiče na njihov život. Navode da su prisutna osećanja straha, ljutnje i besa, stida i krivice. Dečaci najčešće ne žele da govore o tragovima koje je seksualno nasilje ostavilo na njihov život. Nastavnik, sportski trener i kućni prijatelj su osobe koje su nasilne prevashodno prema devojčicama.

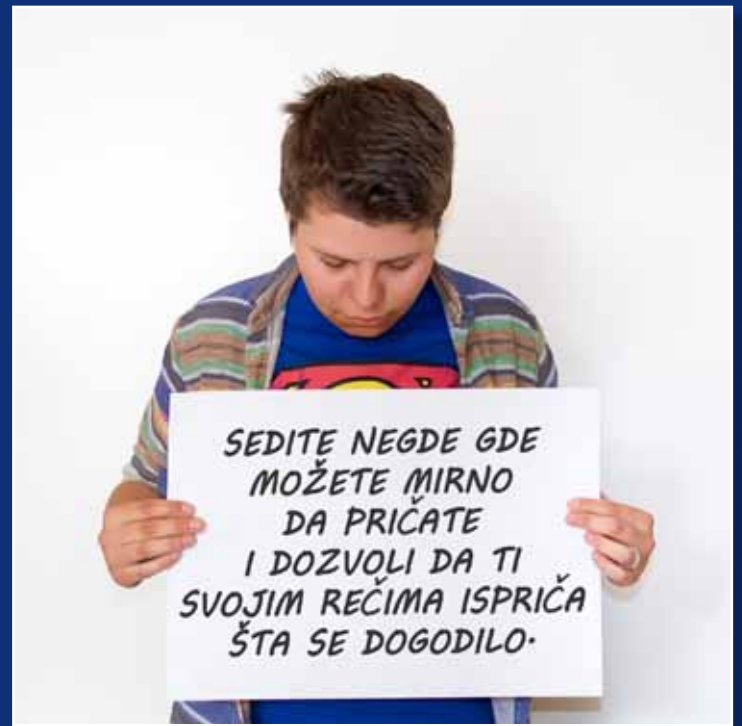

POGLEDAJ U 3D
FORMATU KAKO
IZGLEDA VRŠNJAČKI
KLUB INCEST TRAUMA
CENTRA - BEOGRAD
PROTIV SEKSUALNOG
NASILJA NA
www.ijasamuztebe.org.rs/

SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE DECE predstavlja bilo koji vid eksploatacije deteta mlađeg od 18 godina u cilju zadovoljenja i uživanja odrasle osobe i obuhvata: opscene telefonske pozive, pokazivanje inače pokrivenih delova tela i voajerizam, milovanje, snimanje pornografskih fotografija, pokušaj da se obavi seksualni odnos, silovanje, incest i dečiju prostituciju.

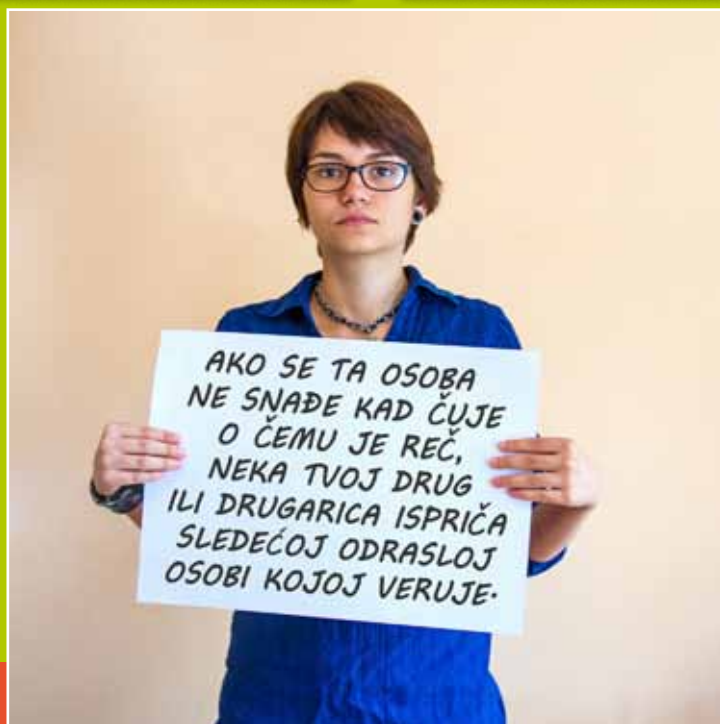
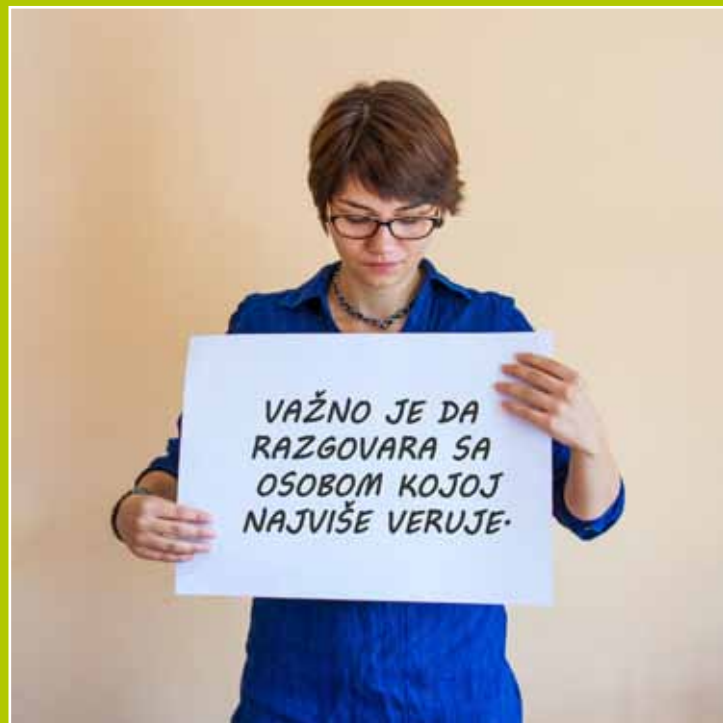
Definicija incesta je u zakonu ograničena samo na seksualne odnose između bliskih srodnika. Važno je znati da su mnoga deca zlostavljana od strane odraslih osoba koje uživaju njihovo poverenje, a koje nisu srodnici, kao npr. sused, majčin partner, učitelj violine, trener.. Zbog toga, koristimo definiciju incesta iz kampanje koje su vodile same OSOBE koje su preživele incest i ona glasi:
INCESTOM SE SMATRA SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE DETETA OD STRANE ODRASLE OSOBE OD POVERENJA, KOJA JE U POZICIJI MOĆI I PREDSTAVLJA AUTORITET ZA DETE.

RAZLIČITOSTI

“Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima.”

Član 1. UN Deklaracija o ljudskim pravima.

Ljudi se razlikuju prema ličnim svojstvima.

Postoji 9 obeležja različitosti. To su:

- Pol
- Rasa
- Klasa
- Izgled
- Nacionalna / Etnička pripadnost
- Religija
- Godine starosti
- Seksualna orijentacija
- Fizička / Intelektualna sposobnost

Ne postoji hijerarhija različitosti. Kad si drugačija ili drugačiji od većine, često si meta diskriminacije i nasilja. Svako ko je različit od većine nosi svoj sopstveni život, svoj ponos i svoje teškoće i osnovno pravilo razumevanja različitosti je da se ne može i ne sme vrednovati kome je teže ili lakše. Različiti identiteti imaju različit društveni tretman. Jedna osoba može biti različita po više osnova, a po svakom osnovu je JEDNAKO VREDNA KAO VEĆINA.

Kad se dogodi diskriminacija i nasilje, odgovorna je većina. Zbog toga, SAMOORGANIZOVANJE RAZLIČITIH u borbi za ljudska prava je ključno. Za uspeh, neophodno je DA VEĆINA PREUZME ODGOVORNOST tako što će se aktivno uključiti u borbu za ljudska prava.

DA SE PRIJAVIŠ DA
POSTANEŠ ČLANICA
/ ČLAN VRŠNJAČKOG
TIMA ILI DA SAMOSTALNO
ILI SA DRUGARICAMA I
DRUGOVIMA POSETIŠ NAŠ
VRŠNJAČKI KLUB, PIŠI
NAM NA
ITCENTAR@EUNET.RS
I PRIMIĆEŠ BRZ ODGOVOR.

ŠTA NAM KAŽE NACIONALNA STUDIJA?

U proleće 2015. godine, Nacionalnu studiju o društvenom problem seksualnog zlostavljanja dece je realizovao Incest Trauma Centar – Beograd. Radile smo zajedno sa Ministarstvom prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije i Centrom za promociju zdravlja žena. Prvi put u našoj zemlji, utvrđeno je koliko je seksualno nasilje nad decom rasprostranjeno.

Na uzrastu od 10 do 18 godina, u svakom školskom odeljenju u Srbiji postoje 4 deteta koja su preživela određeni vid seksualnog nasilja i još 4 deteta koja poznaju nekoga kome se to dogodilo. U ovom trenutku, 2 dece iz svakog školskog odeljenja izloženo je seksualnom nasilju. U osnovnoj školi, deca obelodanjuju najpre porodici, koja im po pravilu ne poveruje. Mladi u srednjim školama najčešće kažu drugarici ili drugu, koji su skloniji da im poveruju. Od **2/3** dece koja ispričaju šta im se dogodilo, **više od polovine** osoba kojima su se poverili ne preduzima ništa. Samo **7%** njih prijavi slučaj nadležnim službama.

Podaci kažu da je, od svih pitanja, deci najteže bilo da saopšte ko je počinioc seksualnog nasilja. **62.1%** dece koja su preživela nasilje, odlučila su da ne identifikuju počinioca. Ovo nije neobično, obzirom na iskustvo “Incest Trauma Centra – Beograd” u praktičnom radu koje pokazuje snažno prisutna osećanja stida, straha, krivice i niskog samopoštovanja.

U polovini slučajeva, nasilje se ponavljalo. Najčešće mesto gde se nasilje događa je kuća u **32%**, a svakako stvaraju zabrinutost i društvene mreže sa **22%** na kojima je dete primilo i bilo izloženo eksplicitnom seksualnom sadržaju. Podaci pokazuju da je akutno seksualno nasilje (nasilje sada traje) češće kod dece u osnovnim školama. Takođe, skreće pažnju podatak da je u srednjim školama u **7.4%** škola označena kao mesto događaja čime nas mladi alarmiraju da razvijamo mere sprečavanja npr. silovanja na ljubavnom sastanku i drugih vidova seksualnog nasilja.

Prosečan uzrast kada se seksualno nasilje dogodilo je **14** godina i deca su se odvažila da u prosečnom periodu do **2** godine nakon zlostavljanja nama saopšte da su preživela traumu.

Nacionalna studija snažno potvrđuje da deca itekako govore o preživljenom seksualnom nasilju i uporno tragaju za osobom od poverenja. S tim u vezi, visoka je zabrinutost u vezi toga da najčešće osoba kojoj se dete poveri – ne preduzme ništa da je zaštiti. Jednako upozorenje je u tome da članovi porodice nisu prva adresa od poverenja za dete koje uvek ima najbolju procenu kome može da kaže.

Važan podatak je i da deci nije lako da govore o efektima seksualnog nasilja, odnosno na koji način je nasilje ostavilo traga na njih. **Jedna trećina** se izjasnila da o tome ne bi ništa rekla. Od onih koji su pružili odgovore, najčešće, mladi navode ljutnju i bes kao efekte (**74.1%**), a zatim i kod dece i mladih slede osećanja straha (**69.3%**), stida i krivice (**55.8%**).

Nacionalna studija nam je ukazala da je 48% dece prvi put o temi seksualnog nasilja razgovaralo tokom našeg intervjua, a s druge strane ovaj podatak ukazuje na zabrinjavajuću praksu dugogodišnjeg ćutanja i upornog čuvanja tabu teme tokom (može biti i celokupnog) odrastanja deteta. Oni koji čuvaju tabu, podaci pokazuju, su i roditelji (**51.1%** nije otvaralo ovu temu) i obrazovni sistem (samo **10.2%** škola je otvaralo temu). Za decu koja su o seksualnom nasilju razgovarala sa roditeljima, u skladu sa patrijarhalnim obrascem, majka se pojavljuje kao glavna osoba koja informiše dete (**48.6%**) i dalje nosi glavno breme odgovornosti o dobrobiti deteta. Nakon majki, edukatorke su i bake i sestre – dakle, proširen je stari obrazac odgovornosti žena. Dete sa kojim su razgovarale, podaci pokazuju, naučilo je punu informaciju o tome da seksualno nasilje mogu vršiti i članovi porodice i porodični prijatelji i da, ako se nasilje dogodi, treba da obavezno obavesti osobu u koju ima najviše poverenja. Van porodice, najčešći sagovornici/e su drugovi i drugarice (**30.2%**), što iznova potvrđuje značaj edukovanosti đaka i vršnjačke podrške.

O stepenu ugodnosti dece i mladih tokom intervjuisanja, svedoče podaci da je **80.4% njih reklo da se tokom razgovora osećalo opušteno**, **13.9%** je bilo iznenađeno temom i **7.1%** imalo nelagodnost. **Zaključak je da, uz pravilan pristup koji je rezultat edukovanosti, tema seksualnog nasilja nije bauk i o njoj je sasvim moguće pričati sa decom u školskom kontekstu.**

EVROPSKA UNIJA

www.ijasamuztebe.org.rs
www.incesttraumacentar.org